

Helge Markussens translokationstale

Taler

Helge Markussen
Rektor på Viborg
Katedralskole

Dato

28. juni 2013

Sted

Viborg Katedralskole

Kære studenter

Et stort tillykke med jeres eksamen. I sidder nu her, som så mange før jer har gjort. I har med hårdt slid taget jeres studentereksamen proppet jeres hoveder med viden og nu fortjener I at blive fejret. Nogle af jer ser måske også lidt trætte ud, men det skyldes måske ikke kun det hårde faglige arbejde.

I har været igennem 12-13 års skolegang hvor det meste har været lagt til rette for jer. Nu skal I til at bruge jeres viden i første omgang til at vælge hvilken retning jeres tilværelse skal tage. For de fleste af jer er det nok første gang nogensinde, at der ikke er et oplagt valg for hvad I skal efter sommerferien.

I bliver presset af ungdomsarbejdsløshed og Folketinget presser jer med fx SU reform til at gå hurtigt i gang med videregående studier.

Jeg håber, I føler, at vi har klædt jer godt på i løbet af jeres tre år på VK, så I har den viden og de kompetencer, der kræves for at træffe en god beslutning for jeres videre færd.

Men viden hvad er det egentlig, hvad vil det sige at vide noget og kunne noget her i 2013? Jeres bedsteforældres generation skulle lære kongerækken udenad, remser med Europas floder og byer ja sågar salmevers. Jeg ved ikke hvor stærke I er i kongerækken – I er næppe blevet hørt i det, men for jer er viden noget andet. I lærer mindre udenad og det skyldes nok først og fremmest, at I er meget bevidste om, hvor let I har ved at slå faktuel viden op. Man kan let føle, at man ved alt hvad internettet ved, bare man har en smartphone, Ipad eller computer, så kan man slå det op.

De fleste af jer kender den situation, at læreren har stillet et spørgsmål, I selv eller en af kammeraterne har hurtigt Googlet det og har fundet svaret, rakt hånden op og har svaret korrekt på lærerens spørgsmål. Man kan betragte den situation på flere måder: Snød I læreren? eller snød I jer selv? Eller var det i virkeligheden en rigtig fornuftig måde at løse opgaven på? Professor i psykologi ved Harvard University Daniel M. Wegner har skrevet en artikel med titlen "Don't fear the Cybermind". Hans siger altså, at vi ikke skal frygte det han kalder Cybermind. Han anbefaler, at vi accepterer internettet som en hukommelsesudvidelse og forstår, at grænsen mellem vores egen bevidsthed og internettet bliver mere og mere flydende.

I virkeligheden er den måde at arbejde på karakteristisk for mennesket også uafhængigt af internettet. Vi mennesker lever sammen i grupper og netværk, hvor vi støtter hinanden med vores forskellige kompetencer eksempelvis vores forskellige viden. Nogen af jer kender måske den situation hjemmefra, at hvis man skal vide noget om familiens fødselsdage så går man til et familiemedlem, skal man vide noget om bilen så er det et andet familiemedlem man går til. Der er ikke en person i gruppen som ved det hele, men tilsammen ved de rigtig meget. På den måde er internettet blot en teknisk udvidelse af den måde at samarbejde og videndele på. Vi er alle blevet en del af et stort cybermind. Så længe vi er forbundet til vores maskiner gennem snak og tastetryk, kan vi alle være en del af det største og smarteste sind nogensinde. Det er kun, når vi er fanget i et øjeblik uden vores net-forbindelse, at vi vender tilbage til vores egen beskedne hukommelse. Og det sker efterhånden sjældnere og sjældnere. I har lige som den første årgang været igennem en eksamensperiode med adgang til internettet, men dog med en masse restriktioner og begrænsninger: krav om at I ikke måtte kommunikere og dermed heller ikke søge på internettet og så mister internettet jo en stor del af sin værdi. Men man arbejder i øjeblikket på at justere eksamensformerne, så gad vide om ikke man om få år kan benytte internettets muligheder fuldt ud – også til eksamen.

Internettet har eksisteret i hele jeres levetid. De sociale medier såsom Facebook og You Tube har eksisteret siden i var 10-12 år gamle. Det gør jer i den grad til superbrugere og det giver jer en masse muligheder og fordele, men der er et par faldgruber som I bør være opmærksomme på.

Plagiat. Det er blevet meget let, man finder et eller andet tilsyneladende brugbart på internettet, kopierer og indsætter. Umiddelbart er det positivt.

Andres viden bliver brugt og kommer til at indgå som viden hos endnu flere. Det foregår også professionelt, der dukker jævnligt sager op om litterært plagiat eller forskningsmæssigt plagiat.

"Der er mange mennesker, der kommer til et livsresultat ligesom skoledrenge; de snyder ved at skrive facit ud af regnebogen uden selv at have regnet stykket".

Den sætning er plagiat fra min side. Det er ikke mig, der har formuleret det. Æren tilskrives den danske filosof Søren Kierkegaard. Det er i orden at benytte noget som

andre har formuleret, når bare man ærligt siger, hvor man har det fra.

Kierkegaard påstår her, at mange mennesker finder en vej igennem livet uden selv at have lavet mellemregningerne og dermed uden at have en dybere forståelse.

Jeg vil i forlængelse heraf kommentere en anden mulig faldgrube ved at vende tilbage til noget af det jeg sagde tidligere, hvad var det som jeres bedsteforældre fik ud af at lære så meget udenad? De fik opbygget nogle tankestrukturer som gjorde dem i stand til at forstå, analysere og fortolke diverse input. Hvis de stødte på et årstal vidste de med det samme en hel masse om samfundet på det pågældende tidspunkt ud fra en viden om hvilken konge som regerede. Det er vigtigt for jer, at I fortsat opbygger en base af viden for selvom det er blevet lettere at slå faktuel viden op på internettet, så er det nødvendigt, at I har et skelet at hænge den viden op på. Så hvis I besvarer lærerens spørgsmål ved at slå svaret op på Google, så er det i orden, hvis I selv forstår svaret og kan forholde jer til det, men hvis I blot videregiver det som papegøjer, så fungerer det ikke, og I snyder jer selv. Det gælder ikke kun i gymnasiet og i skoleverdenen, men også i det samfund I skal ud i bagefter.

Jeg citerede for lidt siden Kierkegaard og da det i år er 200 år siden hans fødsel vil jeg dvæle lidt ved ham. Hvad husker vi Kierkegaard for i dag, hvad kan vi bruge ham til. Kierkegaard var optaget af individet. Han opfordrer individet til at træde i karakter blive synlig. Menneske er ikke noget man er, men noget man bliver igennem de valg man træffer.

Kierkegaard har fyldt meget i medierne her i 2013. Eksempelvis har Kulturredaktør på Berlingske Jesper Beinov skrevet følgende:

"Kierkegaards arv handler, for mig at se, om, at det frie valg er det moderne menneskes vilkår samtidig med at man er forpligtet på næsten. Ingen tvinger os i dag til bestemte livsvalg. Vi kan vælge at overtage det nedarvede, det overleverede, eller vi kan vælge at forkaste det. Så længe vi ikke skader andre, men lidenskabeligt og oprigtigt vælger og vedstår os vores valg, er der ingen som anfægter vores ret til dette"

I står overfor at skulle træffe valg for jeres liv og der er et utal af muligheder:

I kan fortsætte med at studere til august, og hvis I gør det har I alle mange forskellige studier at vælge imellem. Eller I kan holde et eller flere sabbatår for at tjene penge, eller for at tage på højskole, tage ud at rejse. Der er virkelig mange muligheder. Nogle af jer vil nok også opleve, at man ikke altid kan gå den korteste og mest lige vej, man ved aldrig hvilke muligheder og forhindringer, der dukker op. Folketinget presser jer til at gå hurtigt i gang. For nogle af jer vil det være det rigtige valg – for andre kan det være bedre med en pause. Der findes ikke en facitliste med rigtige valg eller forkerte valg.

Men jeg tror på værdien af at tage de valg man træffer alvorligt. Hvis ikke man har en plan, så har man ikke noget at afvige fra, så risikerer man at flyde med strømmen som en korkprop i en bæk.

Nu har jeg talt om individets frie valg. Frihed er en helt central værdi for os danskere, men en anden ligeså vigtig værdi er individualismens modstykke fællesskab.

Og hermed vil jeg forlade Kierkegaard, for når det drejer sig om fællesskab er det ikke Kierkegaard man skal lytte til.

Jeg har ved samtaler med mange af jer fornemmet hvor meget fællesskabet betyder for jer både fællesskabet i klassen, på årgangen og på tværs af årgangene – VK fællesskabet. I har ikke alle haft lige gode vilkår for at deltage i fællesskabet – her tænker jeg specielt på ITX klassen. Vi dimitterer i år den første ITX klasse, I har dels haft nogle htx fag fra Mercantec og nogle stx fag fra VK og så har i idrætten til fælles. I har været i den helt særlige situation, at I to dage om ugen

har været på Mercantec og tre dage om ugen her på VK, det har selvfølgelig nogle gange gjort det vanskeligt for jer at føle tilhørsforhold både til den ene og den anden skole. Men i dag dimitterer jeg jer herfra og understreger hermed, at I er og vil altid være en del af VK's årgang 2013.

Og til hele årgangen vil jeg sige, at I har bidraget. Nogle mest i arbejdet på klassen, og andre i det store fællesskab. Det er helt afgørende for at få den nødvendige sammenhængskraft på skolen. Også for samfundet er det vigtigt, at det består af borgere, der er bevidste om deres pligter og moralske ansvar. Den danske filosof og læge **Klemens Kappel har sagt:**

Vi er villige til at handle moralsk (også når det ikke umiddelbart gavner os selv), men kun så længe vi kan konstatere, at andre også gør det. Hvis man ser, at andre ikke yder deres til et moralsk projekt, så mister man selv sin motivation til at yde sit.

For at bevare et samfund, som vi alle ønsker at leve i, er den enkelte således nødt til at handle moralsk og yde sit til fællesskabet, ellers falder fællesskabet fra hinanden og sammenhængskraften forsvinder. Det gælder både i det nære og det lidt fjernere. Så lad være med at snyde i skat, og tilran jer ikke fordele, I ikke er berettiget til. Gør ikke på jeres arbejdsplads kun det, I skal, gør også det, der er nødvendigt, og engager jer.

I har som enkelt individer og som årgang formået at engagere jer. fx via Senatet, med Musicallen Tusindårsfølelser, Dansk Røde Kors indsamling, Novus, Radio WadUp, morgensamlinger, café, Minerva etc. På den måde har I bidraget positivt til fællesskabet her på skolen. Fællesskaberne begynder med familie og venner, går via arbejdspladsen og lokalsamfundet til hele Danmark for til sidst at ende med hele verden. Hvis synsvinklen kun er ens egen snævre, får vi en verden, som de fleste vil have det dårligt i. Det er dog vigtigt at begynde med det nære. Magter man ikke det, kan man heller ikke frelse verden.

Jeg har givet jer nogle gode råd:

Først det ret konkrete at udnytte de fordele som jeres generation har for brug af det som Daniel M. Wegner kalder cybermind.

Men gør det kritisk og med høj moral. Det er fint at benytte internettets muligheder til netværksdannelse og videndeling, men I skal sørge for konstant at udvide jeres eget skelet af viden ellers risikerer I, at det bliver plagiat og papegøjesnak.

Stå ved de valg i træffer, men ikke på en dum stædig måde. Forudsætninger kan ændre sig og man kan i nogle tilfælde være nødt til at træffe nye valg.

Tænk i fællesskaber og engager jer

Den engelske forfatter Oscar Wilde sagde: "*Det eneste man kan gøre med gode råd, er at give dem videre. Selv har man aldrig nytte af dem*".

Jeg har valgt at give jer nogle stykker. Jeg håber, I vil tage det positivt, det er et udtryk for oprigtig interesse fra min side.

Jeg vil ønske jer alt mulig held og lykke på jeres fremtidige færd og sige til jer, at I altid er velkomne på Viborg Katedralskole.

Med disse ord dimitterer jeg jer som studenter fra VK 2013.

Kilde

Manuskript modtaget fra taler

Kildetype

Digitalt manuskript

Tags

Translokations-/dimissionstale

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/helge-markussens-translokationstale-2013>